

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної праці Дунебабіної Ольги Андріївни на тему: «Лінгвогендерний вимір гібридної війни», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 03 - Гуманітарні науки за спеціальністю 035 - Філологія

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національної академії Служби безпеки України 16 листопада 2021 року, протокол № 03, уточнено 27 лютого 2025 року, протокол № 02.

ВИТЯГ

з протоколу № 09 розширеного засідання кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії СБ України від 19 травня 2025 року

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Презентація наукових результатів дисертації здобувачки Дунебабіної Ольги Андріївни на тему «Лінгвогендерний вимір гібридної війни», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія, та їх обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів наукової праці.

Науковий керівник – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики Національної академії СБ України Компанцева Лариса Феліксівна.

Дисертацію виконано на кафедрі стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії СБ України.

ПРИСУТНІ:

Професор кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України Кузьменко В.І., д. філол. н., професор – *голова*; доцент кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Черненко Т.В., к. філос. н. – *секретар*.

Кафедра стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії СБ України: завідувач кафедри Компанцева Л.Ф., д. філол. н., професор; доцент кафедри Федоренко Л.Р.; ст. викладач кафедри Легкоконець В.О.

Запрошені:

Керівництво інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій та центру стратегічних комунікацій Національної академії СБ України: директор Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Шестаков В.І., д. техн. н., доцент; заступник директора (з навчальної та наукової роботи) Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Кравець В.М., к. техн. н., старший науковий співробітник; директор центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Гребенюк В.М., д. юрид. н., старший дослідник.

Спіробітники кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України: завідувач кафедри Івасишина Т.А., к. філол.н., доцент; доцент кафедри Гладченко А.М., к. філол. н, доцент; доцент кафедри Комарова О.С., к. філол.н.; ст. викладач кафедри Ніколаєску Е.В., к. філол. н. доцент.

Спіробітники кафедри українського ділового мовлення Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України: завідувач кафедри Голіченко Л.М., к. філол. н., доцент; професор кафедри Демська О.М., д. філол. н., професор.

Запрошені спіробітники Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка: професор кафедри східнослов'янської філології та інформаційно-прикладних студій Снитко О.С., д. філол. н., професор; доцент кафедри стилістики та мовної комунікацій Сизонов Д.Ю., д. філол. н.; завідувач кафедри східнослов'янської філології та інформаційно-прикладних студій Бондаренко О.О., к. філол. н., доцент.

Серед присутніх 5 докторів філологічних наук, 1 доктор юридичних наук, 1 доктор технічних наук, 6 кандидатів філологічних наук, 1 кандидат філософських наук, 1 кандидат технічних наук, у тому числі за профілем поданої на розгляд дисертації: докторів наук – 5, кандидатів наук – 6.

СЛУХАЛИ:

Презентацію результатів дисертації аспірантки кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики Дунебабіної Ольги Андріївни на тему «Лінгвогендерний вимір гібридної війни», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

У презентації здобувачка Дунебабіна О.А. зазначила, що *актуальність дослідження* зумовлена необхідністю комплексного вивчення лінгвогендерного виміру гібридної війни. Це сприятиме виробленню механізмів забезпечення гендерної рівності в національних комунікативних практиках як одного з основоположних принципів розширення прав людини; впровадженню гендерного мейнстримінгу як принципу формування та реалізації державної політики забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні; унормуванню гендерної терміносистеми й системному її застосуванню у законодавчих дискурсах; проактивному запобіганню маніпуляціям РФ у гендерній сфері, зокрема викривленням у перекладах міжнародних документів та просуванню деструктивних антигендерних наративів. РФ активно використовує гендерну тематику в інформаційних операціях проти України, формуючи негативне ставлення до прав жінок, і гендерної рівності, впроваджуючи концептуальну картину світу «руського миру». Це призводить до спотворення терміна *гендер*, підриву правозахисних цінностей в Україні, національної безпеки та стратегічного курсу на європейську інтеграцію.

Мета дисертаційної роботи – визначити структурно-семантичні та когнітивні лінгвогендерні особливості гібридної війни. Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

1. Дослідити стан сучасних лінгвогендерних досліджень; обґрунтувати підхід до лінгвогендерології як складника неолінгвістики.
2. Розробити методіку дослідження лінгвогендерного виміру гібридної війни.
3. Здійснити інвентаризацію гендерної терміносистеми, запропонувати алгоритм розмежування гендерних термінів і понять.
4. Дослідити особливості використання гендерно чутливої мови в соціально-політичному та медійному дискурсах.
5. Зробити порівняльний аналіз англійськомовних автентичних текстів міжнародних документів з гендерної тематики та їх українсько-, російськомовних перекладів. Систематизувати перекладацькі викривлення маніпулятивної спрямованості в російськомовних перекладах

6. Схарактеризувати особливості маніпулятивного використання наративної організації соціально-політичних і медійних дискурсів РФ з гендерної тематики

Об'єктом дисертаційної роботи є мовні конструкти лінгвогендерного дискурсу.

Предметом дослідження є лінгвогендерний вимір гібридної війни.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що робота є першим комплексним й цілісним дослідженням лінгвогендерних аспектів гібридної війни. В ній візуалізовано питання розвитку гендерної терміносистеми, формування гендерно чутливої мови та використання некоректної термінології в українськомовних та російськомовних перекладах міжнародних документів з гендерної рівності та прав людини як складника гібридних загроз. Найбільш важливими науковими положеннями, що сформульовані в дисертації та винесені на захист убачаються такі:

уперше:

– інвентаризовано гендерну терміносистему, встановлено, що вона перебуває на етапі становлення та характеризується фрагментарністю, семантичною варіативністю й відсутністю нормативної уніфікації; виявлено суттєві розбіжності у використанні й трактуванні низки термінів;

– запропоновано класифікацію типів перекладацьких викривлень у російськомовних перекладах міжнародних документів з гендерних питань, що призводять до їх маніпулятивного трактування;

– запропоновано рекомендації щодо впровадження гендерно чутливої мови у комунікативні практики державних інституцій та авторське визначення цього поняття як мови, *спрямованої на відображення принципу гендерної інклюзії, зокрема, шляхом використання фемінітивів, позбавленої андроцентризму, сексизму, будь-яких інших дискримінаційних щодо статі та гендеру проявів;*

удосконалено:

– систематизацію деструктивних лінгвогендерних маркерів, що використовуються РФ в гібридній війні, зокрема: цілеспрямоване формування негативної семантики термінів *фемінізм, гендерна рівність і права жінок*; використання комунікативних стратегій замовчування та заперечення злочинів СНПК, здійснених російськими військовими; впровадження деструктивних антигендерних наративів; використання хибних перекладів міжнародних документів з питань прав людини та гендерної рівності, які спотворюють зміст оригіналу; домінування стереотипних патріархатних концептів та образів; проскрипція гендерно маркованих мовних форм;

– систему показників ідентифікації гендерних і антигендерних наративів, зокрема виокремлено такі: наявність ключових слів позитивної або негативної конотації (наприклад, толерантність – гендердиктатура); розбудова дискурсів навколо питання впровадження Стамбульської конвенції; наявність системи наративів різних рівнів для впровадження стратегічних гендерних наративів – системних, національних, регіональних, тематичних; транспортування деструктивних наративів із інфопростору РФ в український;

– лінгвокультурологічний підхід до аналізу правового дискурсу, зокрема запропоновано досліджувати три його складники: наративну організацію, яка базується на формуванні національних гендерних наративів на основі міжнародних документів; комунікативні стратегії та мовотворення, зокрема в контексті творення нових термінів та понять;

дістали подальшого розвитку:

– теоретичне обґрунтування неолінгвістики як інноваційної парадигми лінгвістичних досліджень, лінгвогендерологію розглянуто як один з її складників;

– теорія трансформації поняття у термін Х. Фелбера, що була доповнена складниками (1) відмежування ситуативно вживаних лексем від понять і повноцінних термінів у сфері гендерної політики для уніфікації фахової мови, (2) наявності в термінологічних словниках;

– лінгвістичний підхід до забезпечення державної безпеки, який передбачає розбудову національної гендерної терміносистеми, переклад міжнародних документів з автентичних джерел, критичний аналіз російських перекладів міжнародних документів;

– методика критичного дискурс-аналізу в аспекті дослідження лінгвогендерного виміру гібридної війни, що зокрема доповнена порівняльним аналізом перекладів, контент-аналізом із застосуванням технології Великих Даних, методом фокус-групи з особами, які забезпечують координацію єдиної уніфікованої державної гендерної політики.

Композиційно праця складається зі вступу, трьох розділів, поділених на підрозділи, висновків, списку використаних джерел та 5 додатків.

У першому розділі «Теоретичні засади вивчення лінгвогендерного виміру гібридної війни в сучасній лінгвістиці» визначено теоретичні засади вивчення лінгвогендерного виміру гібридної війни в сучасній лінгвістиці, стан лінгвогендерних досліджень у сучасній лінгвістиці та процес становлення гендерної терміносистеми. Проаналізовані мовно-правове регулювання гендерних аспектів мови, поняття *гендерно чутлива мова* та основні підходи до його визначення. Представлено стан дослідження

лінгвогендерного виміру гібридної війни та методологія дослідження лінгвогендерних аспектів гібридної війни а також понятійно-термінологічний апарат дослідження.

У другому розділі «Становлення лінгвогендерного поняттєвого апарату (концептів) у дискурсивних практиках України і світу» здійснено інвентаризація гендерної терміносистеми, представлено становлення лінгвогендерного поняттєвого апарату в науковому дискурсі України, Великої Британії, США та РФ, лінгвокультурна історія терміну *гендер*, стратегії використання гендерно чутливої мови. Охарактеризовано лінгвокультурологічний вимір гендерних дискурсивних практик і досліджено розгортання РФ деструктивних гендерних комунікацій на прикладі протидії ратифікації Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами та приклади успішних адвокаційних кампаній в її підтримку в Україні.

У третьому розділі «Лінгвістичний інструментарій гендерно маркованих маніпулятивних технік в умовах гібридної війни» представлено розгортання гендерного виміру битви наративів в умовах гібридної війни; лінгвістичні інструменти маніпуляцій у дискурсах з питань сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, а також викривлення гендерного понятійного апарату в російськомовних перекладах міжнародних документів як засіб маніпуляції.

У висновках узагальнено основні положення, визначені в дисертаційній роботі.

Результати. Актуальність роботи пов'язана з необхідністю осмислення взаємодії гендеру, мови та деструктивних комунікативних стратегій у межах гібридної війни, що ведеться РФ проти України. У цьому контексті мовна агресія та гендерні маніпуляції виступають не лише інструментами пропаганди, а й способами впливу на колективну ідентичність, уявлення про норми, мораль і цінності. Ратифікація Стамбульської конвенції Україною у 2022 році стала не лише кроком у напрямку захисту прав жінок, а й символічною відповіддю на імперський дискурс «русского мира» – прагненням до європейських цінностей і доктрини «геть від Москви».

У праці окреслено лінгвогендерні особливості гібридної війни як дискурсивного явища, що поєднує мовну агресію, гендерну маніпуляцію та інформаційну війну. У центрі уваги – виявлення лінгвістичних механізмів, за допомогою яких реалізується гендерно маркований інформаційний вплив, формуються стійкі стереотипи й легітимуються дискримінаційні практики.

Розвиток лінгвогендерних досліджень в Україні проходив кілька етапів. Початок – 1992-2000 роки – характеризувався переважним впливом російських гендерних студій. У період 2001-2013 роки спостерігається

поступове дистанціювання від російської парадигми, активний пошук українських контекстів у межах історико-культурного та літературознавчого аналізу. З 2014 року формується етап мейнстримінгу, де гендерна проблематика перетинається з питаннями національної ідентичності, інформаційної безпеки, воєнної комунікації та публічної політики.

Гібридна війна досліджується у таких галузях: політологія, історія, державна безпека, право, філософія, психологія, соціологія, а також у площині дискурсивної організації, битви наративів, комунікативних стратегій і лінгвістики впливу. Лінгвогендерний підхід дає змогу виокремити гендерні механізми в структурі воєнного дискурсу та зрозуміти, як мовна дійсність сприяє посиленню чи знеціненню тем, пов'язаних із правами людини.

У межах лінгвогендерології опрацьовано такі напрямки: становлення гендерної терміносистеми, мовно-комунікативна поведінка, соціолінгвістичні чинники, перекладознавство, гендерний дискурс і гендерний вимір інформаційної безпеки.

У дослідженні запропоновано методику комплексного аналізу лінгвогендерного виміру гібридної війни, що охоплює загальнонаукові (аналіз, синтез, опис, інтерв'ювання, контент-аналіз) та лінгвістичні (етимологічний, лексикографічний, семантичний, термінологічний, дискурс-аналіз, контекстуально-інтерпретаційний, порівняльний аналіз пререкладів) методи дослідження. Праця виконана у міждисциплінарному вимірі та базована на неолінгвістичних тенденціях.

У межах завдання щодо терміносистеми здійснено систематизацію основних понять і досліджено умови переходу поняття в статус терміна. На слайді представлені алгоритми переходу. Також, у рамках аналізу термінологічного забезпечення досліджені категорії визначень, наявні в українських нормативно-правових актах.

Значну увагу в дисертації приділено вивченню особливостей використання гендерно чутливої мови в соціально-політичному та медійному дискурсах. Гендерно чутлива мова розглядається як мовна практика, що запобігає дискримінаційним узагальненням і сприяє формуванню інклюзивного мовлення. Її використання посилює видимість жінок і сприяє формуванню культури публічної рівності.

У межах цього питання описано лінгвальні стратегії впровадження гендерно чутливої мови в соціально-політичному та медійному дискурсах. Здійснено аналіз мовних практик, що впливають на конструювання образів жінок і чоловіків у публічній комунікації, а також розглянуто способи інтеграції гендерно чутливої мови у дискурси України та Європейського Союзу.

Окремо запропоновано авторське бачення стратегій і тактик формування гендерно чутливої мови, які можуть застосовуватися як у державній політиці, так і в медійному просторі. Унаслідок аналізу джерел та емпіричного матеріалу сформульовано авторське визначення поняття *гендерно чутлива мова* як інструменту мовної репрезентації рівності, що поєднує соціальну відповідальність, інклюзивність і повагу до гендерної різноманітності.

Описано міжнародний і національний дискурс гендерної політики. Досліджено основні наративи, підходи та ціннісні орієнтири, що визначають гендерну політику на рівні міжнародних організацій (ООН, РЄ, ЄС) та в Україні.

Проаналізовано стан мовно-правового регулювання гендерних аспектів мови, зокрема у сфері нормативних актів, офіційної терміносистеми. Запропоновано напрями удосконалення мовно-правової політики у сфері гендерної рівності з урахуванням міжнародного досвіду та національних мовних традицій.

Проаналізовано міжнародний і національний дискурс гендерної політики в контексті мовного регулювання. Особливу увагу приділено соціально-політичному дискурсу довкола ратифікації Стамбульської конвенції – від тривалого саботажу впродовж 2011-2021 років до її схвалення у 2022 році в умовах воєнного стану. Також розглянуто спроби інформаційного зриву шляхом процесу ратифікації дезінформаційних кампаній і закликів до денонсації документа в проросійських колах і серед українського політикуму та радикальних сил.

Значну увагу приділено викривленням перекладів міжнародних документів із гендерної рівності російською мовою. Проаналізовано випадки, коли в перекладі зникають згадки про права жінок, змінюється модальність нормативних положень, або терміни на кшталт *gender-based violence* замінюють на нейтрально-розмиті відповідники. Такі втручання не є випадковими – вони становлять частину інформаційно-психологічних операцій із підриву міжнародних правових норм.

Описано гендерний вимір битви наративів, проаналізовані основні методики маніпуляцій тематикою сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (СНПК) та гендерною тематикою. Окремий розділ присвячено лінгвістичному інструментарію гендерно маркованих маніпулятивних технік у межах гібридної війни. Досліджено семантичні трансформації понять *гендер*, *фемінізм*, а також експлуатацію тем СНПК як інструменту дискредитації України на міжнародній арені. Виокремлено типові стратегії деструктивного дискурсу: псевдозахист традиційних цінностей, сексуалізація

насильства, перекладання провини на постраждалих, дискредитація міжнародних структур, які займаються питаннями СНПК.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що лінгвогендерний вимір гібридної війни – це не лише питання філології чи політики, а й питання цінностей, які визначають майбутнє демократичних суспільств. Мова є полем бою, на якому відбувається боротьба не лише за терміни, а за смисли, за гідність, за право бути названими й визнаними. Завдяки цьому дослідженню ми маємо змогу не лише описати, а й усвідомити механізми впливу, які використовують у мовному просторі війни.

ЗАПИТАННЯ ДО ЗДОБУВАЧКИ:

Гладченко А.М., кандидат філологічних наук, доцент: Яким чином Ваше дослідження пов'язано з Вашою діяльністю?

Дунебабіна О.А. Дуже пов'язане, тому що я з 2011 року працюю в правозахисній сфері. Зараз я менеджерка зі стратегічних комунікацій в громадській організації «Ла Страда Україна». З 2022 року я відвідую щорічне засідання Комісії зі становища жінок при ООН і представляю там українські громадські організації та Україну загалом. Ці питання для мене дуже важливі, тому що вони про те, як можна поєднати громадський активізм, наукову діяльність і міжнародну діяльність для досягнення цілком конкретної мети: висвітлення того, як РФ маніпулює гендерним дискурсом чи питаннями сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом – дуже чутливими, але водночас важливими для України.

Івасишина Т.А., кандидат філологічних наук, доцент: Яким чином наративи РФ впливають на міжнародний дискурс щодо тематики сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом в Україні?

Дунебабіна О.А. На рівні Ради Безпеки ООН російські наративи такого великого впливу не мали. Але водночас вони роблять інше. По-перше, це постійне звинувачення України в тому, що саме українські військові здійснюють сексуальне насильство, причому починаючи з 2014 року. По-друге, не тільки в Україні ведеться війна. І це факт. Є інші країни, у яких також є воєнні конфлікти. І РФ дуже часто говорить про те, що на Україну увагу звертають і про неї говорять, а, припустимо, щодо Сирії чи інших країн такого загального фокусу нема. І, відповідно, ті країни, які перебувають під інформаційним впливом Росії, починають більш негативно ставитися до України через те, що вона є в постійному медійному фокусі, зокрема в питаннях СНПК

Кравець В.М., кандидат технічних наук, ст. науковий співробітник: Можете пояснити для нефілологів, у чому полягає важливість Вашої теми та її новизна?

Дунебабіна О.А.: Передусім, дослідження гендерно чутливої мови, тому що це питання не висвітлене широко саме в українському науковому дискурсі. У міжнародному дискурсі є кілька документів. Насамперед, це документ Ради Європи щодо рекомендації впровадження гендерно чутливої та інклюзивної мови. Це внутрішній документ, але водночас на його основі можна розробляти інші документи, зокрема національні. І в межах цього дослідження прописані стратегії і тактики використання гендерно чутливої мови. І також друге, що для мене було дуже важливим, це, власне, опис сутності викривлень у перекладах та їх класифікація. Звісно, у моєму розпорядженні була не дуже велика джерельна база, це 14 документів, але водночас ці помилки є достатньо типовими й вони трапляються майже в кожному документі. І на базі цього так само можна досліджувати питання таких викривлень, бачити, що привнесено некоректно в українське законодавство. Адже у чому, власне, виникла проблема? Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок українською мовою перекладена з російської. Не з оригінального англійськомовного, а з російськомовного тексту. А він уже не відповідає оригіналу. Далі в українськомовному тексті повторюються викривлення, як результат – у наше законодавство впроваджено некоректні положення.

Демська О.М., доктор філологічних наук, професор: В Україні зараз прийнято низку важливих документів у цій темі, серед яких Стамбульська Конвенція. Але чи не є така широка комунікація щодо гендерної тематики певною ознакою більшого інтересу до прав жінок, аніж чоловіків?

Дунебабіна О.А.: Гендер – це не тільки про жінок або не тільки про чоловіків. І політика гендерної рівності не про те, щоб покращити життя тільки жінок. Насправді, вона про соціальні зміни. Коли в документах пишуть про постраждалих від насильства, то не мають на увазі лише жінок, а мають на увазі так само чоловіків, хлопців, чоловіків старшого віку. І, відповідно, ці документи і взагалі політика стосуються соціальної рівності, рівності можливостей, рівності прав. Доволі часто гендерну рівність називають рівними правами та можливостями. У даному контексті це синоніми. І в іменуванні українського закону позиціоновано саме значеннєвий компонент ‘забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків’. Але водночас там прописані принципи формування політики гендерної рівності.

Кузьменко В.І., доктор філологічних наук, професор: Колеги питали, у чому важливість Вашої роботи для нефілологів. А я хочу запитати

як філолог: у чому полягає філологічне спрямування праці? Бо, чесно кажучи, відчуваю: будуть ще пропозиції щодо юриспруденції та законодавства. Чому ця тема не в праві? Адже ми маємо справу з дисертацією на здобуття ступеня доктора філософії у галузі гуманітарних наук, спеціальність 035 – Філологія.

Дунебабіна О.А.: Мова – це інструмент. Через неї формується і правовий дискурс, і політичні наративи. Бо, зрештою, кожне право, кожен закон починається зі слів. Я, зокрема, вивчала роботу С. Головатого «Щодо мови правничої». Це чудовий аналітичний документ. У ньому, до речі, автор чітко артикулює необхідність відмови від радянсько-російської традиції у правничій термінології. Але там зовсім не висвітлена тема гендерної рівності – правове забезпечення цього питання він не розглядав. А мова – це саме той інструмент, через який виявляється і закріплюється нерівність або рівність. Тому тема моєї праці – філологічна. Ми розглядаємо гендерні дискурси, наративи, мовні стратегії, маніпуляції в перекладі. Моя праця присвячена дослідженню функціонування мови в межах правового поля.

Кузьменко В.І., доктор філологічних наук, професор: Добре. Ви згадували про джерельну базу. Ви працювали з 14 документами – це серйозно. Бо, чесно кажучи, деякі дисертації пишуть і на базі кількох джерел. Тут – 14 міжнародних актів. А якщо ще врахувати публікації, лінгвістичну літературу, аналітичні звіти – джерельна база переконлива.

І щодо перекладів. Ви працюєте з перекладами? Тобто зіставляєте офіційні переклади з англійськомовними автентичними документами? Ви ж самі казали, що трапляються розбіжності, які мають маніпулятивний характер. Це ж і є лінгвістичний аналіз. Тоді зрозуміло, чому це не просто право, не просто політологія. Це філологія – аналіз мови, її смислів і трансформацій. Але важливо, щоб структура була чіткою, було видно логіку: що саме Ви аналізуєте в кожному з документів? Яка структура дисертації? Скільки в ній розділів? І скільки у вас уже публікацій з цієї теми?

Дунебабіна О.А.: Я маю 4 фахові публікації. Перша публікація стосується бібліографічного огляду лінгвогендерних досліджень в Україні. Друга – аналіз лінгвістичних методів маніпуляцій на основі перекладів резолюції РБ ООН 1325 та її сестринських резолюцій. Третя публікація присвячена питанням гендерно чутливої мови. І ще одна – ермінологічному забезпеченню гендерного дискурсу на основі стратегічних документів Ради Європи.

Проблема гендерної термінології виявляється не лише в українському, а й у міжнародному контексті. Наприклад, в англійськомовних документах ООН останнім часом спостерігається тенденція до повернення від терміна *gender* до терміна *sex*. Якщо раніше вживалися формулювання на кшталт

gender-based violence, то нині все частіше з'являється *sex-based violence*. Це пов'язано з внутрішньою дискусією, яка точиться навколо інтерпретацій гендеру в контексті прав ЛГБТК+ спільнот у деяких європейських країнах.

У межах моєї роботи ця проблема не досліджувалася окремо, оскільки я не є експерткою в цій темі, а фокус дослідження – саме лінгвістичний. Проте варто зауважити, що лексичні й термінологічні відмінності справді існують не лише в англійськомовній та українськомовній поняттєвих системах, а й, скажімо, у французькомовних документах. Так, замість терміна *égalité de genre* (гендерна рівність), там частіше вживається *égalité des droits entre les femmes et les hommes* – рівність прав жінок і чоловіків. Подібну модель спостерігаємо також в українських офіційних документах.

Ці відмінності не є випадковими: вони зумовлені структурою конкретної мови, національними особливостями правового та політичного дискурсів, а також культурними уявленнями про гендер. Саме тому мовне забезпечення гендерної тематики в різних країнах суттєво відрізняється. І це ще раз підтверджує актуальність лінгвістичного підходу до аналізу гендерного дискурсу, який враховує не лише граматичні форми, а й глибинні смислові розбіжності між мовами.

В ОБГОВОРЕННІ ДИСЕРТАЦІЇ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ:

Науковий керівник Компанцева Л.Ф., доктор філологічних наук, професор: Підготовлена Ольгою Дунебабіною дисертація «Лінгвогендерний вимір гібридної війни» – актуальне наукове дослідження мовних конструктив сучасного лінгвогендерного дискурсу, здійснене на основі проведення аналізу значної джерельної бази – правових та соціально-політичних текстів для виявлення лінгвогендерних параметрів гібридної війни.

Для мене це не просто дисертація. Це свідчення того, як академічне дослідження здатне реагувати на запити реального часу. Я повністю погоджуюся: інформаційна війна – це нова зброя, і ми маємо її вивчати не тільки як об'єкт, а і як практику. Робота Ольги Дунебабіної надзвичайно чітко це показує. Вона не просто аналізує, вона фіксує, як саме Україну намагаються дискредитувати через мову, через наративи, через підміну понять – і робить це на конкретних прикладах.

Мені особливо імponує, що дослідження базується не на абстрактній теорії, а на практиці й фактажі. Так, іноді здається, що ми шукаємо технічні докази – де саме працювало, чи ефективно – але головне тут, що ця робота саме лінгвістична. І в цьому її сила.

Найперше – це термінологічний апарат. Дисертантка чітко розмежувала поняття і терміни. Вона побудувала концептуальну систему,

створила схему, показала маркери – це результат глибокого й системного аналізу. І це справді новий підхід у лінгвогендерних студіях.

Друге – це тема антигендерних наративів. Те, як сьогодні через дискурсивні стратегії відбувається маніпуляція темою гендеру. І саме РФ активно просуває ці стратегії через медіаресурси. Було опрацьовано понад 100 тисяч дискурсивних фрагментів – це колосальна база. І в роботі застосовано математичне моделювання для виявлення негативної семантичної карти – як саме просувається ідея внутрішнього розколу, самозаперечення і навіть самознищення. Усі ці меседжі проходять через виступи перших осіб, а потім –тиражуються в пропагандистських матеріалах. Це дуже потужна, глибоко опрацьована частина дослідження.

Тому ця робота варта підтримки. Вона важлива не лише для науки, а й для суспільства. Дякую.

Демська О.М., доктор філологічних наук, професор: Тема гендеру – це вже поле боротьби. Гендерно чутлива мова, це теж війна, тільки на мовному фронті. Чому так важлива Стамбульська конвенція? Тому що вона поставила питання про рівність не лише юридично, а й лінгвістично. Фемінітиви почали з'являтися в українській мові, і це порушило традицію, де «маскулінні» форми залишались універсальними. Такий зсув є знаковим, тому що через мову ми починаємо переосмислювати соціальні ролі.

Один із ключових моментів – це те, що саме в українській мові, як і, наприклад, у латвійській, закладений потенціал для розрізнення фемінітивів на рівні граматики. На відміну від російської мови, де така система менш розвинена. У цьому важлива ознака емансипації української мови, її здатність виражати сучасні соціальні процеси.

Будь-яка праця, яка аналізує гендерний аспект у мові, не обмежується лише теорією – вона впливає на нормативну базу, на мовну політику. Через фемінітиви ми наближаємось до мовної моделі німецької, польської, французької. Там уже звично чути: *канцлерін, пані канцлер, дипломатка, директорка* тощо. І так само *президентка* – не виняток, а норма.

Я пригадую, як непросто було на початку запровадження фемінітивів у публічній комунікації – скажімо, коли у Національній поліції з'явилися перші офіційні назви посад у жіночому роді. Це був величезний спротив через брак нормативної підтримки, але важливо, що рух почався.

Без правового підґрунтя ми не отримаємо справжньої безпеки. Якщо Конституція чи закони не гарантують рівності – ми не отримаємо жінки-канцлерки чи президентки. Якщо дитина в початковій школі не бачить у підручнику, що жінка може бути президенткою, – вона в майбутньому не проголосує за жінку на цю посаду.

Це складні, але надзвичайно важливі процеси, пов'язані з національною ідентичністю, культурною пам'яттю та мовною політикою. І в цьому сенсі лінгвістичні дослідження набувають не просто наукового, а й політичного, соціального значення. Тому праця, про яку йдеться, – справді важлива. Можливо, варто було б трохи розширити вступ до неї, щоб чіткіше окреслити цю лінію – лінгвістика як частина безпекового дискурсу.

Сизонов Д.Ю., доктор філологічних наук, доцент: Добрий день, шановні колеги. Ще раз дякую Вам, пані Олю, за цікаву та ґрунтовну презентацію. Прозвучали деякі дискусійні моменти, і приємно, що вони виникають у межах фахового семінару.

Щодо застереження про філологічний складник у роботі – очевидно, що Ви на початку наголосили на міждисциплінарному характері дослідження. Сьогодні міждисциплінарність є актуальною тенденцією, і загалом теорія антропоцентризму покликана досліджувати людину в комплексі. А коли йдеться ще й про гендерність, про прагнення до безбар'єрної чи інклюзивної комунікації – це саме той мейнстрім, про який Ви теж згадали. Очевидно, що ці питання давно вийшли за межі лінгвістики – і це добре. Медіалінгвістика, юрислінгвістика – це саме ті напрями, у яких міждисциплінарний підхід є не лише виправданим, а й необхідним. Можливо, варто чіткіше зазначити це у вступі до роботи, хоча у Вашому виступі ця межа була озвучена.

Крім того, варто наголосити, що Ви аналізуєте прецедентні тексти – ті, що використовуються в документах, – а також стилістичний потенціал цих мовних одиниць. Ви звертаєте увагу на інтертекстуальність, що цілком закономірно, з огляду на екстралінгвальні чинники, які впливають на текст. Один з таких чинників – війна. І, відповідно, коли ми говоримо про переклад, політичний тиск може впливати на інтерпретацію тексту з боку різних держав. Тому ця робота має потенціал як у напрямі медійної комунікації, так і в дослідженні прецедентного тексту – зокрема в тому, як журналісти транслюють переклади у ЗМІ.

Наприклад, у перекладознавстві існує поняття *journalate* – коли журналісти адаптують текст на свій лад, керуючись власною вигодою чи драматургією сюжету. І Ви це фіксуєте у своїй роботі, порівнюючи різні переклади. Знання мов – англійської, французької – дає Вам можливість зіставити оригінал із українським перекладом, а також із російським. І Ви враховуєте наративи, що накладаються на ці тексти.

Моя особиста позиція – міждисциплінарні дослідження сьогодні в авангарді й філології також. Ви демонструєте практичний вимір дослідження – зокрема прагматику. Ми чули, що Ваші результати були представлені в контексті ООН, і загалом робота відповідає сучасному запиту

на імпакт – тобто вплив дослідження на суспільство й міжнародний контекст, чого сьогодні потребує і МОН, і наука загалом.

Крім того, Ви скромно згадали про 14 джерел, але не деталізували увесь ілюстративний матеріал. А це – значний масив: юридичні й медійні тексти, двомовний корпус (українською та англійською). Це безумовна перевага Вашої роботи.

Окремо варто згадати термінологічну базу. У Вас є нові поняття – *гендерно чутлива, гендерно маркована лексика, стереотипізована лексика*, – які ще недостатньо описані в науковому обігу. Ця лексика – динамічна, вона активно розвивається, і Ви аналізуєте її щонайменше у трьох площинах: мовної норми та політики, правопису та граматики, а також у контексті реінтерпретації – як гендерність розуміється в різних мовах.

Добре, що Ви не обмежуєтеся традиційним розумінням гендеру як чоловік/жінка. Ви зазначаєте інші ідентичності, включно з ЛГБТК+ та гендерною невизначеністю. Це актуальна тема в європейському контексті, яка в Україні ще недостатньо досліджена. А з огляду на євроінтеграційні процеси тематику потрібно виводити на перший план.

Отже, вважаю Вашу роботу перспективною, змістовною і такою, що заслуговує підтримки для подальшого захисту.

Дякую, шановні колеги.

Снитко О.С., доктор філологічних наук, професор: Взагалі, проблематика, про яку ми сьогодні говоримо, – і тут я цілком погоджуюся з паном Дмитром – безумовно є міждисциплінарною. порушене питання цілком слухне й актуальне. Коли я спостерігала за тим, що відбувається, моя перша асоціація – це процес формування соціолінгвістики на базі культурної антропології у США. Саме тоді соціолінгвістичні питання вийшли на перший план, і це було безпосередньо пов'язано з розвитком багатогалузевого напрямку в культурній антропології.

Те, що ми бачимо сьогодні в науці, – іноді це позначається терміном «*деолінгвістика*» – так чи інакше передбачає міждисциплінарний підхід. З огляду на зміст презентації та доповіді дисертантки, стає зрозумілим, що питання мовних гендерних стереотипів є ключовим у цьому дослідженні.

Тому на перспективу варто рекомендувати дисертантці звернути особливу увагу на лінгвогендерні маркери, які використовуються в комунікації, присвяченій гендерній політиці. Це може значно посилити аналітичний аспект роботи.

Загалом, дослідження є безумовно цікавим, як і всі дисертації, що обговорюються сьогодні. Я підтримую як обрану тематику, так і самої дисертантки. порушене запитання є вмотивованим і, на мою думку,

корисним для подальшого осмислення. Воно спонукає ще раз переглянути як презентацію, так і текст доповіді в наступній редакції. Дякую.

Черненко Т.В., кандидат філолософських наук: Вважаємо, що дисертація Дунебабіної О.А. заслуговує бути рекомендованою до захисту.

Отже, дозвольте оголосити проєкт висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Дунебабіної О.А. на тему: «Лінгвогендерний вимір гібридної війни», підготовлений за результатами презентаційної доповіді та результатами обговорення дисертаційної роботи.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Дунебабіної Ольги Андріївни
на тему: «Лінгвогендерний вимір гібридної війни»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03
Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія**

Обґрунтування вибору теми дослідження зумовлена необхідністю комплексного вивчення лінгвогендерного виміру гібридної війни. Це сприятиме виробленню механізмів забезпечення гендерної рівності в національних комунікативних практиках як одного з основоположних принципів розширення прав людини; впровадженню гендерного мейнстрімінгу як принципу формування та реалізації державної політики забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні; унормуванню гендерної терміносистеми й системному її використанню в законодавчих дискурсах; проактивному запобіганню маніпуляціям РФ у гендерній сфері, зокрема викривленням у перекладах міжнародних документів та просуванню деструктивних антигендерних наративів. РФ активно використовує гендерну тематику в інформаційних операціях проти України, формуючи негативне ставлення до прав жінок і гендерної рівності, впроваджуючи концептуальну картину світу «руського миру», що призводить до підриву цінностей прав людини в Україні, національної безпеки та стратегічного курсу на європейську інтеграцію. Пріоритизація гендерної тематики в різних сферах державного управління (економіка, освіта, фінансова політика, комунікаційна політика, сектор безпеки і оборони та інші), ратифікація Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами та прийняття Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків до 2030 р. поставили перед лінгвістами новий виклик – систематизувати методологічні підходи лінгвогендерології для забезпечення практичних потреб Держави в умовах гібридної війни.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна праця спрямована на реалізації положень Стратегії забезпечення державної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 16.02.2022 р. № 56/2022, Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021. Обрана тема відповідає п.п. 1 і 24 Основних напрямів наукових та науково-технічних досліджень в системі Служби безпеки України, затверджених наказом Центрального управління СБ України від 08.04.2017 р. № 209.

Мета дисертаційної роботи – визначити структурно-семантичні та когнітивні лінгвогендерні особливості гібридної війни.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких **конкретних завдань**:

1. Дослідити стан сучасних лінгвогендерних досліджень; обґрунтувати підхід до лінгвогендерології як складника неолінгвистики.
2. Розробити методику дослідження лінгвогендерного виміру гібридної війни.
3. Здійснити інвентаризацію гендерної терміносистеми, запропонувати алгоритм розмежування гендерних термінів і понять.
4. Дослідити особливості використання гендерно чутливої мови в соціально-політичному та медійному дискурсах.
5. Зробити порівняльний аналіз англійськомовних автентичних текстів міжнародних документів з гендерної тематики та їх українсько-, російськомовних перекладів. Систематизувати перекладацькі викривлення маніпулятивної спрямованості в російськомовних перекладах
6. Схарактеризувати особливості маніпулятивного використання наративної організації соціально-політичних і медійних дискурсів РФ з гендерної тематики.

Об'єктом дисертаційної роботи є мовні конструкти лінгвогендерного дискурсу.

Предметом дослідження є лінгвогендерний вимір гібридної війни.

Методи дослідження. У дослідженні запропоновано методику комплексного дослідження лінгвогендерного виміру гібридної війни. Ця методика містить як *загальнонаукові методи аналізу, синтезу і опису* для виокремлення, систематизації та опису стану сучасних лінгвогендерних досліджень, мовно-правового регулювання гендерних аспектів мови та становлення гендерної терміносистеми, так і лінгвістичні: *лексикографічний і термінологічний* аналізи – для інвентаризації гендерної терміносистеми, *контент-аналіз* – для оброблення бази українського законодавства на сайті Верховної Ради України з метою подальшої змістової інтерпретації

виявлених кількісних закономірностей використання терміна *гендер* та похідних від нього й доведення наявності в інфопросторі Росії штучного впливу та інформаційних операцій щодо нівелювання ідеї фемінізму та гендерної рівності; *метод інтерв'ювання* – для визначення переліку найбільш уживаних гендерних термінів; *зіставний аналіз* – для зіставлення лінгвокультурологічної історії поняття *гендер* у дискурсивних практиках України, Великої Британії, США, РФ; *етимологічний, семантичний і лексикографічний аналізи* – для аналізу лексеми *гендер* в англійській, українській та російській мовах; *дискурс-аналіз* – для дослідження гендерної політики (на прикладі адвокації Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами); дослідження битви гендерно орієнтованих наративів РФ і України, виявлення особливостей позиціонування російських деструктивних наративів, пов'язаних з питанням СНПК, і визначення комунікативних стратегій деструктивного спрямування, що використовуються у політичному і пропагандистському дискурсах РФ з питань СНПК; *порівняльний аналіз перекладів* – для виявлення маніпулятивних викривлень оригінальних текстів міжнародних документів у російськомовних перекладах; відповідників *контекстуально-інтерпретаційний* – для інтерпретації лінгвістичних прийомів організації деструктивних наративів російської пропаганди з питань сексуального насильства в конфлікті.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що в ній:

уперше:

– інвентаризовано гендерну терміносистему, встановлено, що вона перебуває на етапі становлення та характеризується фрагментарністю, семантичною варіативністю й відсутністю нормативної уніфікації; виявлено суттєві розбіжності у використанні й трактуванні низки термінів;

– запропоновано класифікацію типів перекладацьких викривлень у російськомовних перекладах міжнародних документів з гендерних питань, що призводять до їх маніпулятивного трактування;

– запропоновано рекомендації щодо впровадження гендерно чутливої мови у комунікативні практики державних інституцій та авторське визначення цього поняття як мови, спрямованої на відображення принципу гендерної інклюзії, зокрема, шляхом використання фемінітивів, позбавленої андроцентризму, сексизму, будь-яких інших дискримінаційних щодо статі та гендеру проявів;

удосконалено:

– систематизацію деструктивних лінвогендерних маркерів, що використовуються РФ в гібридній війні, зокрема: цілеспрямоване

формування негативної семантики термінів фемінізм, гендерна рівність і права жінок; використання комунікативних стратегій замовчування та заперечення злочинів СНПК, здійснених російськими військовими; впровадження деструктивних антигендерних наративів; використання хибних перекладів міжнародних документів з питань прав людини та гендерної рівності, які спотворюють зміст оригіналу; домінування стереотипних патріархатних концептів та образів; проскрипція гендерно маркованих мовних форм;

– систему показників ідентифікації гендерних і антигендерних наративів, зокрема виокремлено такі: наявність ключових слів позитивної або негативної конотації (наприклад, толерантність – гендердиктатура); розбудова дискурсів навколо питання впровадження Стамбульської конвенції; наявність системи наративів різних рівнів для впровадження стратегічних гендерних наративів – системних, національних, регіональних, тематичних; транспортування деструктивних наративів із інфопростору РФ в український;

– лінгвокультурологічний підхід до аналізу правового дискурсу, зокрема запропоновано досліджувати три його складники: наративну організацію, яка базується на формуванні національних гендерних наративів на основі міжнародних документів; комунікативні стратегії та мовотворення, зокрема в контексті творення нових термінів та понять;

дістали подальшого розвитку:

– теоретичне обґрунтування неолінгвістики як інноваційної парадигми лінгвістичних досліджень, лінгвогендерологію розглянуто як один з її складників;

– теорія трансформації поняття у термін Х. Фелбера, що була доповнена складниками (1) відмежування ситуативно вживаних лексем від понять і повноцінних термінів у сфері гендерної політики для уніфікації фахової мови, (2) наявності в термінологічних словниках;

– лінгвістичний підхід до забезпечення державної безпеки, який передбачає розбудову національної гендерної терміносистеми, переклад міжнародних документів з автентичних джерел, критичний аналіз російських перекладів міжнародних документів;

– методика критичного дискурс-аналізу в аспекті дослідження лінгвогендерного виміру гібридної війни, що зокрема доповнена порівняльним аналізом перекладів, контент-аналізом із застосуванням технології Великих Даних, методом фокус-групи з особами, які забезпечують координацію єдиної уніфікованої державної гендерної політики.

Теоретичне значення праці полягає в обґрунтуванні комплексного підходу до вивчення лінгвогендерного виміру гібридної війни й виробленні методичного аналізу, що базується на системному використанні загальнонаукових і лінгвістичних методів дослідження. У праці також уточнено значення термінів *гендер*, *гендерна рівність*, *гендерно зумовлене насильство*, *гендерний мейнстрімінг* та інших.

Практична значущість роботи полягає у можливості застосування напрацьованих дисертаційного дослідження отриманих результатів у викладанні курсів «Перекладознавство», «Лінгвістичний аналіз тексту й дискурсу», «Стратегічні комунікації», а також тренінгів із використання гендерно чутливої мови та гендерно чутливих комунікацій. Спостереження, висновки та фактичний матеріал дисертації можуть бути використані як методологічна основа приведення наявних перекладів українською мовою міжнародних документів у відповідність до англійськомовних оригіналів та підготовки програм і планів з гендерної рівності; під час проведення адвокаційних та інформаційних кампаній, спрямованих на протидію російським гібридним наративам та інформаційним загрозам.

Результати дослідження використані під час підготовки інформаційних матеріалів, спрямованих на підтримку ратифікації Україною Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, а також у процесі корекції українських перекладів Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Резолюцій Ради Безпеки ООН 1325, 1960, 2106, 2242; Конвенції Ради Європи РЄ про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, здійсненої дисертанткою на замовлення Офісу Ради Європи в Україні.

Особистий внесок здобувача. Усі результати наукового дослідження, крім розділу «Стратегічні комунікації на прикладі адвокації ратифікації Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами: надбання, уроки, виклики, перспективи» у монографії «Стратегічні комунікації в умовах війни: погляд від волонтера до науковця», 2024 рік, отримані дисертантом особисто і викладені в одноосібних публікаціях. Розділ «Стратегічні комунікації на прикладі адвокації ратифікації Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьби із цими явищами: надбання, уроки, виклики, перспективи» у монографії «Стратегічні комунікації в умовах війни: погляд від волонтера до науковця», 2024 рік написаний у співавторстві з Левченко К. (авторський внесок – 9 аркушів).

Формулювання наукового напряму та обговорення основних положень дисертації виконано спільно з науковим керівником проф. Л.Ф.Компанцевою.

Апробація роботи. Дисертація окремими розділами обговорювалася і була схвалена на засіданнях кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики НА СБ України. Найважливіші положення дисертації оприлюдненні в доповідях на 6 міжнародних та 1 всеукраїнській науково-практичних конференціях: IV Міжнародній науково-практичній конференції «Реалізація гендерної політики на сучасному етапі розвитку сектору безпеки і оборони: стан, проблеми, перспективи» (м. Хмельницький, 15.05.2025 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції «Практика стратегічних комунікацій в умовах війни» (м. Київ 19.04.2024 р.); Jean Monnet Scientific Conference *Legal and Political Issues of Cyber Security and Fight against Disinformation in the Process of Integration of Ukraine into the European Union* (м. Київ 16–17.03.2023 р.); 11th International Scientific and Practical Conference *Modern Research in World Science* (м. Львів, 29–31.01.2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в Україні: сучасні досягнення і перспективи» (м. Дніпро, 10–11.06.2021 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку системи запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі в умовах глобальних викликів сьогодення» (м. Одеса, 08.07.2022 р.). XII Всеукраїнській науковій конференції молодих учених, студентів та курсантів «Комунікативні стратегії інформаційного суспільства: лінгвістика, право, інформаційна безпека» (м. Київ, 09.04.2021 р.).

Список опублікованих праць за темою дисертації:

Наукові праці у наукових виданнях, що включено до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань МОН України:

1. Дунебабіна О.А. Гендерні дослідження у сучасній лінгвістиці: аналітично-бібліографічний огляд. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series «Philology»*, 2024. № 94. С. 63-70.

2. Дунебабіна О.А. Лінгвістичні інструменти маніпуляцій в російськомовних перекладах резолюції Ради Безпеки ООН 1325 та її «сестринських» резолюціях.: *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов»*, 2024. № 99. С. 63-75.

3. Дунебабіна О.А. Мовний вимір гендерних перетворень (практичне застосування в Україні рекомендацій Ради Європи з використання мови як рушія інклюзивності). *Закарпатські філологічні студії*, 2024. № 36. С. 259-266.

4. Дунебабіна О.А. Стан розвитку гендерної термінології на прикладі дискурс-аналізу Стратегій гендерної рівності Ради Європи (2014, 2018, 2024 рр.). *Нова філологія*, 2024. № 96. С. 68-79.

Список публікацій, які засвідчують апробацію результатів дисертації:

1. Дунебабіна О.А. Формування гендерного дискурсу в контексті лінгвогендерного виміру гібридної війни Росії проти України. *Реалізація гендерної політики на сучасному етапі розвитку сектору безпеки і оборони: стан, проблеми, перспективи*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2025. С. 185-190.

2. Дунебабіна О.А. Аналіз стану термінологічного забезпечення гендерної політики в Україні. *Modern research in world science. Proceedings of the 11th International scientific and practical conference. SPC «Sci-conf.com.ua»*. Lviv, 2023. С. 1097-1103. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/02/MODERN-RESEARCH-IN-WORLD-SCIENCE-29-31.01.23.pdf>.

3. Дунебабіна О.А. Стамбульська Конвенція: маніпуляції довкола процесу ратифікації та майбутньої імплементації. *Сучасний стан та перспективи розвитку системи запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі в умовах глобальних викликів сьогодення*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Одеса: Гельветика, 2022. С.15-17. URL: <http://surl.li/dhfpf>.

4. Дунебабіна О.А. Стамбульська конвенція: маніпуляції змістом та уроки для України. *Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні: сучасні досягнення та перспективи*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Дніпро: ДДУВС, 2021. С. 58-60. URL: <http://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/6867>.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Дунебабіна О.А. Проблемні питання перекладу міжнародних документів з прав жінок та гендерної рівності на прикладах Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок та Конвенції Ради Європи із запобігання насильству стосовно жінок і домашнього насильства та боротьбу із цими явищами. *Людина. Суспільство. Держава: гендерний вимір*: кол. монографія / за заг. ред.: К.Левченко, І.Сопилко; Нац. авіац. ун-т ; ГО «Ла Страда-Україна». Київ; Одеса : Фенікс, 2024. С.178-208.

2. Левченко К.Б., Дунебабіна О.А. Стратегічні комунікації на прикладі адвокації ратифікації Конвенції Ради Європи із запобігання насильства стосовно жінок і домашнього насильства та боротьби з цими явищами: надбання, уроки, виклики, перспективи. *Стратегічні комунікації в умовах війни: погляд від волонтера до науковця*: монографія / [за заг. ред. Л.Компанцевої]. Київ : 7БЦ, 2024. С. 366-385.

3. Дунебабіна О.А., Лук'янченко Є.О. Гендерна дезінформація Російської Федерації як частина гібридної війни проти України та Європейського Союзу. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*, 2023. № 2 (123). С. 359-364.

4. Дунебабіна О.А. Рекомендації щодо запобігання некоректного перекладу міжнародних документів з питань забезпечення гендерної рівності. *Рекомендації та кращі кейси реалізації стратегічних комунікацій в умовах*

війни: приактичний довідник / [В. Азарова та ін.; за заг. ред. Л. Компанцевої]. Київ: 7БЦ, 2023. С. 116-123.

Характеристика особистості здобувачки. Дунебабіна О.А. Під час виконання дисертаційної роботи виявила: ерудованість та обізнаність у предметі дослідження, наполегливість, працьовитість, ініціативу, творчі здібності та вміння зосереджуватися на конкретних питаннях, самостійно та логічно розв'язувати теоретичні та практичні завдання; має навички критичного аналізу матеріалу (проблеми) у роботі з теоретичною, методологічною та джерельною базою. Здобувачка вільно володіє англійською, французькою та російською мовами. Займається активною громадською діяльністю у сфері захисту прав жінок і забезпечення гендерної рівності в Україні та на міжнародному рівні, проявляє інтерес до впровадження в практику науково-теоретичних напрацювань для протидії маніпуляціям і пропаганді.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури. Обсяг та оформлення дисертації відповідає вимогам МОН України. Зміст основних здобутих результатів чітко та повно сформульовано у висновках.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Дунебабіної Ольги Андріївни на тему: «Лінгвогендерний вимір гібридної війни», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

2. За результатами презентації здобувачкою наукових результатів та її обговорення на розширеному засіданні кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики Національної академії Служби безпеки України, з'ясовано, що за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Дунебабіної О.А. відповідає спеціальності 035 – Філологія, вимогам 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її оформлення – Вимогам до оформлення дисертації, затверджених МОН України від 12.01.2017 р. № 40.

3. Запропонувати Вченій раді Національної академії СБ України утворити разову спеціалізовану вчену раду з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації Дунебабіної О.А. у складі:

Голова ради:

Демська Орися Мар'янівна – доктор філологічних наук, професор кафедри українського ділового мовлення Національної академії СБ України (м. Київ);

Рецензент:

Івасишина Тетяна Анатоліївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України (м. Київ);

Опоненти:

Сизонов Дмитро Юрійович – доктор філологічних наук, доцент кафедри стилістики та мовної комунікації Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ);

Сюта Галина Мирославівна – доктор філологічних наук, старший науковий співробітник Інституту української мови Національної академії наук України (м. Київ).

Пальчевська Олександра Святославівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов та перекладознавства Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Львів).

Компетентність членів разової ради відповідає вимогам п. 14-16 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМ України від 12 січня 2022 р. № 44.

Результати голосування присутніх на міжкафедральному семінарі кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики, кафедри східноєвропейських мов та кафедри ділового українського мовлення: «за» – 14, «проти» – немає, «утримався» – немає, у тому числі «за» – 4 доктори та 6 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Голова засідання:

Професор кафедри східноєвропейських мов
Національної академії СБ України
доктор філологічних наук, професор

« _____ » _____ 2025 р.

 Володимир КУЗЬМЕНКО

Учений секретар засідання:

Доцент кафедри стратегічних комунікацій
та прикладної лінгвістики
центру стратегічних комунікацій
Навчально-наукового інституту
інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій
Національної академії СБ України
кандидат філософських наук

«19» травня 2025 р

Тетяна ЧЕРНЕНКО